

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 24. septembra 2020*

„Predhodno odločanje – Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu – Direktivi 2000/78/ES in 2006/54/ES – Področje uporabe – Prepoved posredne diskriminacije na podlagi starosti ali spola – Utemeljitev – Nacionalna zakonodaja, s katero sta določena odtegljaj od pokojnin, ki jih podjetja, v katerih ima država večinski delež, neposredno izplačujejo njihovim prejemnikom, in odprava valorizacije zneskov pokojnin – Členi 16, 17, 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Uporaba – Diskriminacija na podlagi premoženja – Poseg v pogodbeno svobodo – Kršitev lastninske pravice – Člen 47 Listine o temeljnih pravicah – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva“

V zadevi C-223/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landesgericht Wiener Neustadt (deželno sodišče v Wiener Neustadtu, Avstrija) z odločbo z dne 11. marca 2019, ki je na Sodišče prispela 13. marca 2019, v postopku

YS

proti

NK AG,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, L. S. Rossi, sodnica, J. Malenovský, F. Biltgen (poročevalec) in N. Wahl, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. januarja 2020,

ob upoštevanju stališč, so jih predložili:

- za YS M. Breunig, Rechtsanwalt, in M. J. Hanreich, Prozessbevollmächtigter,
- za NK C. Egermann, Rechtsanwalt,
- za avstrijsko vlado J. Schmoll, agentka,
- za Evropsko komisijo C. Valero, B.-R. Killmann in B. Bertelmann, agenti,

* Jezik postopka: nemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 7. maja 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79), Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23) ter členov 16, 17, 20, 21 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo YS in družbo NK AG v zvezi z odtegnitvijo zneska od poklicne pokojnine, ki jo je ta družba neposredno izplačala osebi YS, in odpravo pogodbeno dogovorjene valorizacije te pokojnine za leto 2018.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 79/7/EGS

- 3 Člen 3(1)(a) Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215) določa, da se ta direktiva uporablja za zakonske sisteme, ki zagotavljajo varstvo med drugim pred tveganjem „starosti“.

Direktiva 2000/78

- 4 V skladu s členom 1 Direktive 2000/78 je namen te direktive opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja.
- 5 Člen 2(1) in (2) te direktive določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

[...]

(b) se šteje, da gre za posredno diskriminacijo, kadar je zaradi kakšne navidez nevtralne določbe, merila ali prakse neka oseba določene vere ali prepričanja, ki ima določen hendikep ali je določene starosti ali spolne usmerjenosti, v primerjavi z drugimi v slabšem položaju, razen če:

- (i) tako določbo, merilo ali prakso objektivno upravičuje legitimni cilj in je način uresničevanja tega cilja primeren in nujen [...]

[...]“.

6 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„V mejah pristojnosti, ki so prenesene na Skupnost, se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva:

[...]

(c) zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom;

[...]“.

Direktiva 2006/54

7 V uvodni izjavi 30 Direktive 2006/54 je navedeno:

„Pomembno vlogo pri zagotavljanju učinkovitega uresničevanja načela enakega obravnavanja ima sprejetje pravil o dokaznem bremenu. Kakor je to izreklo Sodišče, je treba torej sprejeti določbo, ki bo omogočala, da se dokazno breme prenese na toženo stranko, kadar gre za očiten primer domnevne diskriminacije, razen v zvezi s postopki, v katerih mora sodišče ali drugi pristojni nacionalni organ raziskati dejstva. Vendar pa je treba pojasniti, da presoja dejstev, na podlagi katerih se lahko domneva o neposredni ali posredni diskriminaciji, ostaja v pristojnosti nacionalnega organa v skladu z nacionalno zakonodajo ali prakso. Poleg tega naj bi države članice v kateri koli ustrezni fazi postopka uvedle dokazna pravila, ki so ugodnejša za tožeče stranke.“

8 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je zagotoviti uresničevanje načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk na področju zaposlovanja in poklicnega dela.

V ta namen vsebuje določbe za uresničevanje načela enakega obravnavanja v zvezi:

[...]

(b) z delovnimi pogoji, vključno s plačilom;

(c) poklicnimi sistemi socialne varnosti.

[...].

9 Člen 2(1)(b) navedene direktive določa, da gre za „posredno diskriminacijo“ takrat, kadar bi bile zaradi navidezno nevtralnega predpisa, merila ali prakse osebe enega spola v posebej neugodnem položaju v primerjavi z osebami drugega spola, razen če ta predpis, merilo ali praksa objektivno temelji na zakonitem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna.

10 Člen 4, prvi odstavek, te direktive določa:

„Za enako delo ali za delo enake vrednosti se odpravi neposredna in posredna diskriminacija zaradi spola glede vseh vidikov in pogojev plačila.“

- 11 Člen 5 Direktive 2006/54, ki je v poglavju 2, naslovljenem „Enako obravnavanje v poklicnih sistemih socialne varnosti“, naslova II te direktive, določa:

„Brez poseganja v člen 4 v poklicnih sistemih socialne varnosti ne sme biti nobene neposredne ali posredne diskriminacije zaradi spola, zlasti glede:

[...]

- (c) izračunavanja prejemkov, vključno z dodatnimi prejemki, ki se plačujejo za zakonskega partnerja ali vzdrževane družinske člane, ter pogojev v zvezi s trajanjem in ohranitvijo upravičenosti do prejemkov.“
- 12 Člen 7(1)(a)(iii) te direktive določa, da se določbe iz navedenega poglavja 2 uporabljajo za poklicne sisteme socialne varnosti, ki zagotavljajo varstvo pred tveganjem „starosti“, vključno s predčasno upokojitvijo.

Avstrijsko pravo

- 13 Člen 1 Sonderpensionenbegrenzungsgesetz (zakon o omejitvi posebnih pokojnin, BGBl. I, 46/2014, v nadaljevanju: SpBegrG) vsebuje ustavne določbe, s katerimi so bile uvedene nekatere spremembe Bundesverfassungsgesetz über die Begrenzung von Bezügen öffentlicher Funktionäre (zvezni ustavni zakon o omejitvi plač javnih funkcionarjev, BGBl. I, 64/1997, v nadaljevanju: BezBegrBVG). Ta člen 1 je med drugim razširil osebno področje uporabe BezBegrBVG na zaposlene in nekdanje zaposlene v pravnih osebah, nad katerimi Rechnungshof (računsko sodišče, Avstrija) izvaja nadzor. Te pravne osebe vključujejo podjetja zasebnega prava, v katerih imajo avstrijska zvezna vlada ali različne zvezne dežele odločujoč vpliv.
- 14 Čeprav SpBegrG kot zvezni zakon ne more neposredno vplivati na pogodbe o zaposlitvi zaposlenih v podjetjih, nad katerimi Rechnungshof (računsko sodišče) izvaja nadzor, zaradi odločujočega vpliva, ki ga nad njimi izvajajo zvezne dežele, pa člen 10(6) BezBegrBVG deželnega zakonodajalca pooblašča, da sprejme pravila, ki so primerljiva s pravili, ki so določena na zvezni ravni za delavce in nekdanje delavce v pravnih osebah, v katerih ima ta zvezna dežela večinski delež.
- 15 Niederösterreichisches Landes- und Gemeindebezügegesetz (zakon Spodnje Avstrije o plačah deželnih in občinskih funkcionarjev, v nadaljevanju: NÖ Landes- und GemeindebezügeG), sprejet na podlagi SpBegrG, v členu 24a, naslovljenem „Omejitev pokojnin“, določa:

„(1) Prejemniki vnaprej določenih pokojninskih prejemkov

[...]

- (b) od pravnih oseb, ki jih zaradi večinskega deleža ali dejanskega obvladovanja na podlagi finančnih, gospodarskih ali organizacijskih ukrepov Niederösterreich [(dežela Spodnja Avstrija, Avstrija)] nadzira Rechnungshof [(računsko sodišče)] [...]

morajo plačati prispevek za zagotavljanje pokojnin za del, ki preseže višino najvišje mesečne prispevne osnove v skladu s členom 45 [Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (splošni zakon o socialni varnosti), BGBl., 189/1955], ki je bil nazadnje spremenjen z BGBl. I, 139/1997, ter členom 108(1) in (3) [tega zakona], ki je bil nazadnje spremenjen z BGBl. I, 35/2012. To velja tudi za posebna izplačila.

(2) Prispevek za zagotavljanje pokojnin je dolžan odtegniti izplačevalec in ga plačati tisti pravni osebi, ustanovljeni na podlagi deželne zakonodaje, ali tisti družbi, od katere se prejemajo pokojninski prejemki.

(3) Prispevek za zagotavljanje pokojnin znaša [...]“.

16 Člen 711 splošnega zakona o socialni varnosti (v nadaljevanju: ASVG), ki je bil vstavljen s Pensionsanpassungsgesetz 2018 (zakon o usklajevanju pokojnin za leto 2018, BGBl. I, 151/2017), naslovljen „Prilagoditev pokojnin za leto 2018“, določa:

„(1) Z odstopanjem od člena 108h(1), prvi stavek, in (2) ASVG se povišanje pokojnin za koledarsko leto 2018 ne izvede na podlagi uskladitvenega faktorja, ampak [se izvede] kot je določeno v nadaljevanju: Skupni pokojninski dohodek (odstavek 2) se poviša

1. za 2,2 %, če ne znaša več kot 1500 EUR mesečno;
2. za 33 EUR, če ne znaša več kot 2000 EUR mesečno;
3. za 1,6 %, če znaša več kot 2000 EUR in manj kot 3355 EUR mesečno;
4. če znaša več kot 3355 EUR in manj kot 4980 EUR mesečno, se zviša za odstotek, ki se med navedenima vrednostma linearno zniža z 1,6 % na 0 %.

Če znaša skupni pokojninski dohodek več kot 4980 EUR mesečno, do povišanja ne pride.

(2) Skupni pokojninski dohodek ene osebe je vsota vseh njenih pokojnin iz obveznega pokojninskega zavarovanja [...] Del skupnega pokojninskega dohodka so tudi vsi prejemki, ki jih zajema [SpBegrG], če ima oseba, ki prejema pokojnino, pravico do njih na dan 31. decembra 2017.

[...]

6. (ustavna določba) Uskladitev prejemkov, ki jih zajema [SpBegrG], za koledarsko leto 2018 ne sme preseči povišanja v skladu z odstavkom 1 glede na skupni pokojninski dohodek (odstavek 2).“

17 Člen 2 Betriebspensionsgesetz (zakon o poklicni pokojnini, BGBl., 282/1990) določa:

„Vnaprej določeni prejemki v smislu člena 1(1) so obveznosti delodajalca iz enostranskih izjav, individualnih pogodb ali določb kolektivnih pogodb,

1. da v pokojninski sklad [...] v korist delavcev in preživelih družinskih članov plača prispevke; da [...] v korist delavcev in preživelih oseb plača premije kolektivnega poklicnega zavarovanja; [...]
2. da te dajatve izplačuje neposredno delavcu in preživelim družinskim članom (neposredni vnaprej določeni prejemki);
3. da plačuje premije življenjskega zavarovanja, sklenjenega v korist delavca in preživelih družinskih članov.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

18 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je nekdanji zaposleni družbe NK, delniške družbe, ki kotira na borzi in v kateri ima dežela Spodnja Avstrija približno 51-odstotni delež.

- 19 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je 2. marca 1992 z družbo NK sklenila pogodbo o poklicni pokojnini. Ta sporazum je vključeval „neposredne vnaprej določene prejemke“ v breme družbe NK, torej poklicno pokojnino, financirano iz rezervacij delodajalca, in za katero se je družba NK zavezala, da jo bo po prenehanju delovnega razmerja izplačevala neposredno delavcu. Poleg tega je bila dogovorjena valorizacijska klavzula, na podlagi katere bi se vsi pokojninski prejemki povečali za enak odstotek, za katerega bi se med prejemanjem navedene poklicne pokojnine povišale plače iz najvišjega plačnega razreda v skladu s kolektivno pogodbo, ki velja za zaposlene v avstrijskih podjetjih zadevnega sektorja.
- 20 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari se je upokojila 1. aprila 2010. Od takrat tožeča stranka na podlagi tega prejema različne pokojninske prejemke. Med drugim družba NK tožeči stranki od 17. decembra 2010 izplačuje „neposredne vnaprej določene prejemke“, določene v pogodbi o poklicni pokojnini z dne 2. marca 1992.
- 21 Družba NK od 1. januarja 2015 v skladu s členom 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG odteguje prispevek za zagotavljanje pokojnin.
- 22 Na podlagi člena 711 ASVG družba NK za leto 2018 ni povišala zneska poklicne pokojnine tožeče stranke v postopku v glavni stvari, čeprav bi se moral del te neposredno izplačane pokojnine povečati za 3 % v skladu z valorizacijo plač, ki je bila za to leto določena s kolektivno pogodbo za zaposlene v avstrijskih podjetjih zadevnega sektorja.
- 23 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je pri predložitvenem sodišču, Landesgericht Wiener Neustadt (deželno sodišče v Wiener Neustadtu, Avstrija), vložila tožbo zoper družbo NK, s katero je po eni strani izpodbijala navedene odtegljaje in nezvišanje njene poklicne pokojnine ter po drugi strani zahtevala ugotovitev njenih prihodnjih pravic.
- 24 V zvezi s področjem uporabe prava Unije, zlasti direktiv 79/7, 2000/78 in 2006/54, predložitveno sodišče meni, da člen 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG in člen 711 ASVG (v nadaljevanju skupaj: zadevne nacionalne določbe) neposredno urejata podrobna pravila in pogoje za določitev višine poklicne pokojnine, do katere je tožeča stranka v postopku v glavni stvari upravičena na podlagi pogodbe o poklicni pokojnini z dne 2. marca 1992.
- 25 Predložitveno sodišče poudarja, da se zadevne nacionalne določbe nanašajo na osebe, ki prejemajo poklicno pokojnino v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, katerih znesek je razmeroma visok, od pravne osebe, nad katero Rechnungshof (računsko sodišče) izvaja nadzor, zlasti ker je večinski delničar zvezna dežela, ki je sprejela pravila na tem področju, ki so primerljiva s pravili, določenimi na zvezni ravni.
- 26 To sodišče navaja, da zadevne nacionalne določbe ne vplivajo na osebe, ki niso dosegle določene starosti, ker se pogodbe o dodelitvi pokojnine v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“ v Avstriji od približno leta 2000 niso več sklepale. Ker pa je bila ta vrsta pogodbe na splošno sklenjena z osebami, ki so v podjetju, v katerem so bile zaposlene, dopolnile daljšo delovno dobo in dosegle določeno raven odgovornosti, naj bi te osebe zdaj dopolnile določeno starost.
- 27 Predložitveno sodišče še navaja, da v skladu z avstrijskimi uradnimi statistikami zadevne nacionalne določbe večinoma vplivajo na poklicno pokojnino moških.
- 28 Predložitveno sodišče v zvezi s cilji teh določb navaja dva, ki jima sledi SpBegrG, in sicer, prvič, zmanjšanje ustvarjenih neravnotežij v zvezi s tako imenovanimi „posebnimi“ pokojninami in drugič, zagotavljanje trajnostnega financiranja pokojninskih prejemkov.

- 29 Poleg tega so bile po mnenju predložitvenega sodišča zadevne nacionalne določbe sprejete v obliki ustavnih določb, zlasti zato, da bi se omejila možnost izpodbijanja njihove veljavnosti pred Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče, Avstrija).
- 30 V teh okoliščinah je Landesgericht Wiener Neustadt (deželno sodišče v Wiener Neustadtu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali so s področjem uporabe Direktive 79/7 in/ali Direktive 2006/54 zajeti predpisi države članice, če ti povzročijo, da mora nekdanji delodajalec pri izplačilu poklicnih pokojnin odtegovati denarne zneske precej večjega števila upravičencev kot pa upravičenk do poklicne pokojnine in jih lahko poljubno uporabi, in ali taka ureditev pomeni diskriminacijo v smislu teh direktiv?
  2. Ali so s področjem uporabe Direktive 2000/78 zajeti predpisi države članice, ki pomenijo diskriminacijo zaradi starosti, ker finančno bremenijo izključno stare osebe z zasebnopravno pravico do izplačila poklicne pokojnine, ki je bila dogovorjena v obliki ‚neposrednih vnaprej določenih prejemkov‘, mlajših in mladih oseb, ki so sklenile pogodbe o poklicnih pokojninah, pa finančno ne bodo bremenili?
  3. Ali se za poklicne pokojnine uporabljajo določbe Listine, zlasti prepovedi diskriminacije iz njenih členov 20 in 21, tudi če predpisi države članice ne zajemajo diskriminacij, kot so prepovedane na podlagi direktiv 79/7, 2000/78 in 2006/54?
  4. Ali je treba člen 20 in naslednje Listine razlagati tako, da nasprotujejo predpisom države članice, s katerimi se izvaja pravo Unije v smislu člena 51 Listine in ki pomenijo diskriminacijo oseb z zasebnopravno pravico do poklicne pokojnine zaradi spola, starosti, premoženja ali drugih razlogov, kot na primer zaradi sedanje lastniške strukture njihovega nekdanjega delodajalca, v razmerju do drugih oseb s pravico do poklicne pokojnine in ali Listina prepoveduje take diskriminacije?
  5. Ali nacionalni predpisi, ki samo majhni skupini oseb s pogodbenimi pravicami do poklicne pokojnine v obliki ‚neposrednih vnaprej določenih prejemkov‘ nalagajo finančne obveznosti do nekdanjih delodajalcev, če se nanašajo samo na osebe z višjimi poklicnimi pokojninami, pomenijo diskriminacijo tudi zaradi premoženja v smislu člena 21 Listine?
  6. Ali je treba člen 17 Listine razlagati tako, da nasprotuje predpisom države članice, ki določajo razlastitveni poseg, ki se neposredno na podlagi zakona in brez odškodnine izvede v pogodbo o poklicni pokojnini v obliki ‚neposrednih vnaprej določenih prejemkov‘, ki sta jo sklenila dva zasebnopravna subjekta, in sicer v škodo nekdanjega delavca podjetja, ki je poskrbelo, da se poklicna pokojnina plačuje, in ni v ekonomskih težavah?
  7. Ali obveznost, ki se z zakonom naloži nekdanjemu delodajalcu osebe s pravico do poklicne pokojnine, da ne izplača delov dogovorjenega plačila (dogovorjene poklicne pokojnine), kot kršitev pogodbene svobode pomeni poseg v lastninsko pravico delodajalca?
  8. Ali je treba člen 47 Listine razlagati tako, da nasprotuje predpisom države članice, ki razlaščajo neposredno na podlagi zakona in ne določajo druge možnosti za izpodbijanje razlastitve, kot je vložitev tožbe za plačilo odškodnine in vračilo razlaščenega denarnega zneska proti osebi, v korist katere je bila izvedena razlastitev (nekdanjega delodajalca in dolžnika po pokojninski pogodbi)?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvi del prvega in drugega vprašanja

- 31 Predložitveno sodišče s prvim delom prvega in drugega vprašanja, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba direktive 79/7, 2000/78 in 2006/54 razlagati tako, da določbe prava države članice, na podlagi katerih, prvič, mora delodajalec del zneska poklicne pokojnine, za katerega se je navedeni delodajalec s pogodbo zavezal, da ga bo izplačeval neposredno svojemu nekdanjemu delavcu, odtegniti pri viru ter drugič, na podlagi katerih pogodbeno dogovorjena valorizacija zneska tega prejemka ni veljavna, spadajo na njihovo področje uporabe.
- 32 V zvezi s tem je treba, prvič, opozoriti, da se v skladu s členom 3(1)(a) Direktive 79/7 ta uporablja le za zakonske sisteme, ki zagotavljajo varstvo med drugim pred tveganjem „starosti“ (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 33 Prejemki, dodeljeni na podlagi pokojninske sheme, ki je odvisna predvsem od zaposlitve zadevne osebe, pa so povezani s plačilom, ki ga je prejela ta oseba, in spadajo na področje uporabe člena 157 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 59 in navedena sodna praksa). Zato ti prejemki pomenijo „plačilo“ v smislu člena 3(1)(c) Direktive 2000/78 (glej v tem smislu sodbo z dne 15. januarja 2019, E.B., C-258/17, EU:C:2019:17, točki 44 in 48).
- 34 Poleg tega iz člena 1(c) in člena 5(c) Direktive 2006/54 izhaja, da se ta nanaša na poklicne sisteme socialne varnosti. Razsojeno pa je že bilo, da sheme pokojnin, ki se delavcu izplačujejo na podlagi delovnega razmerja pri delodajalcu v javnem sektorju, prav tako spadajo na stvarno področje uporabe člena 5 Direktive 2006/54 (glej v tem smislu sodbo z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točki 72 in 73).
- 35 Iz tega sledi, da pokojnina, kot so „neposredni vnaprej določeni prejemki“, ki jo tožeča stranka v postopku v glavni stvari prejema od svojega nekdanjega delodajalca zaradi delovnega razmerja z njim, ne spada na področje uporabe Direktive 79/7, temveč na področje uporabe direktiv 2000/78 in 2006/54.
- 36 Drugič, ugotoviti je treba, da se zaradi zadevnih nacionalnih določb, v skladu s katerimi, prvič, mora delodajalec del zneska poklicne pokojnine, za katerega se je navedeni delodajalec s pogodbo zavezal, da ga bo izplačeval neposredno svojemu nekdanjemu delavcu, odtegniti pri viru ter drugič, na podlagi katerih pogodbeno dogovorjena valorizacija zneska tega prejemka ni veljavna, znesek pokojnine, ki se jo je ta družba zavezala izplačati navedenemu nekdanjemu delavcu, zmanjša. Zato te nacionalne določbe vplivajo na pogoje plačila tega delavca v smislu člena 3(1)(c) Direktive 2000/78 in na poklicni sistem socialne varnosti v smislu člena 5(c) Direktive 2006/54. Zato se ti direktivi uporabljata za položaj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari (glej po analogiji sodbo z dne 16. junija 2016, Lesar, C-159/15, EU:C:2016:451, točka 18 in navedena sodna praksa).
- 37 Te ugotovitve ni mogoče ovreči z ugotovitvijo iz sodbe z dne 2. junija 2016, C (C-122/15, EU:C:2016:391), ki jo je navedla avstrijska vlada v pisnem stališču, v točki 30 katere je Sodišče razsodilo, da nacionalna ureditev, ki se nanaša na dodatni davek na dohodke od pokojnine, ne spada na stvarno področje uporabe Direktive 2000/78.
- 38 Sodišče se je namreč v točkah 25 in 26 navedene sodbe oprlo na okoliščino, da se spor, v katerem je bila izdana navedena sodba, ni nanašal na podrobna pravila ali pogoje določitve višine prejemkov, ki se delavcu izplačujejo na podlagi njegovega delovnega razmerja z nekdanjim delodajalcem, ampak na

stopnjo obdavčitve dohodkov iz pokojnine, saj taka obdavčitev, ki izhaja neposredno in izključno iz nacionalne davčne zakonodaje, ni povezana z delovnim razmerjem in torej z določitvijo „plačila“ v smislu navedene direktive in člena 157(2) PDEU.

- 39 Zato je treba na prvi del prvega in drugega vprašanja odgovoriti, da je treba direktivi 2000/78 in 2006/54 razlagati tako, da določbe prava države članice, na podlagi katerih, prvič, mora delodajalec del zneska poklicne pokojnine, za katerega se je navedeni delodajalec s pogodbo zavezal, da ga bo izplačeval neposredno svojemu nekdanjemu delavcu, odtegniti pri viru ter drugič, na podlagi katerih pogodbeno dogovorjena valorizacija zneska tega prejemka ni veljavna, spadajo na njuno področje uporabe.

Drugi del prvega vprašanja

- 40 Predložitveno sodišče z drugim delom prvega vprašanja v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2006/54 razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrašani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine, kadar navedena ureditev vpliva na veliko več upravičencev kot upravičenk.
- 41 V skladu s členom 5(c) Direktive 2006/54 je pri izračunavanju prejemkov v sistemih socialne varnosti, ki v skladu s členom 7(1)(a)(iii) te direktive zagotavljajo varstvo med drugim pred tveganjem „starosti“, prepovedana vsakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi spola.
- 42 Najprej je treba ugotoviti, da določbe nacionalne zakonodaje, kakršne so te v postopku v glavni stvari, ne pomenijo neposredne diskriminacije, saj se uporabljajo enako za delavce in delavke.
- 43 V zvezi s tem, ali taka nacionalna ureditev pomeni posredno diskriminacijo, je treba navesti, da je ta za namene Direktive 2006/54 v njenem členu 2(1)(b) opredeljena kot položaj, v katerem bi bile zaradi navidezno nevtralnega predpisa, merila ali prakse osebe enega spola v posebej neugodnem položaju v primerjavi z osebami drugega spola, razen če ta predpis, merilo ali praksa objektivno temelji na zakonitem cilju ter so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna.
- 44 V zvezi s tem je na prvem mestu iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da so osebe, ki so zaradi zadevnih nacionalnih določb v neugodnem položaju, nekdanji zaposleni v podjetjih, ki jih nadzira država, ki prejemajo pokojnino v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, katerih višina presega nekatere pragove. Po eni strani namreč člen 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG določa plačilo prispevka za zagotavljanje pokojnin za del takega prejemka, ki preseže višino najvišje mesečne prispevne osnove v skladu z ASVG. Avstrijska vlada je na obravnavi pred Sodiščem navedla, da je ta mesečni prag za leto 2020 znašal 5370 EUR bruto. Po drugi strani v skladu s členom 711(6) ASVG prejemka iz SpBegrG, kot je „neposreden vnaprej določeni prejemek“ iz postopka v glavni stvari, ni bilo mogoče povečati za leto 2018, če je bil skupni znesek vseh pokojnin zadevne osebe višji od 4980 EUR na mesec.
- 45 Za namene člena 2(1)(b) Direktive 2006/54 položaja oseb, na katere se nanašajo zadevne nacionalne določbe, ni mogoče primerjati s položajem nekdanjih delavcev podjetij, ki jih država ne nadzira, ali s položajem oseb, ki prejemajo poklicno pokojnino v obliki, ki niso „neposredni vnaprej določeni prejemki“, kot so plačila pokojninskega sklada ali življenjskega zavarovanja. Drugače kot pri pokojninah, izplačanih zgoraj navedenima skupinama oseb, zvezna država ali zadevna zvezna dežela namreč nadzira delodajalce delavcev, ki prejemajo „neposredne vnaprej določene prejemke“, in sredstva, namenjena za pokojnine navedenih delavcev.

- 46 Kot je generalna pravobranilka navedla v točki 55 sklepnih predlogov, je treba med osebami, ki prejema pokojnino v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“ podjetja, ki ga nadzira država, primerjati položaj oseb, na katere se nanašajo zadevne nacionalne določbe zaradi višine tega prejemka, in položaj oseb, na katere se zadevne nacionalne določbe ne nanašajo.
- 47 Iz tega izhaja, da je treba šteti, da je na videz nevtralnno merilo v smislu člena 2(1)(b) Direktive 2006/54, ki vodi do različnega obravnavanja zaradi uporabe zadevnih nacionalnih določb, višina prejemkov, ki jo te določajo, saj so zaradi teh določb v neugodnem položaju le prejemniki pokojnin, katerih znesek presega nekatere pragove.
- 48 Na drugem mestu, glede vprašanja, ali to različno obravnavanje zlasti postavlja osebe enega spola v neugoden položaj v primerjavi z osebami drugega spola, predložitveno sodišče navaja le, da v skladu z avstrijskimi uradnimi statistikami zadevne nacionalne določbe večinoma vplivajo na moške.
- 49 V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da je obstoj takega posebej neugodnega položaja mogoče ugotoviti med drugim, če je dokazano, da nacionalna ureditev negativno vpliva na bistveno večji delež oseb pripadnikov enega spola v primerjavi s pripadniki drugega spola (sodba z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, točka 45 in navedena sodna praksa).
- 50 Tako kot je razvidno tudi iz uvodne izjave 30 Direktive 2006/54, je presoja dejstev, na podlagi katerih se lahko sklepa o obstoju posredne diskriminacije, v pristojnosti nacionalnih sodnih organov v skladu z nacionalno zakonodajo ali prakso, s katero je mogoče določiti zlasti, da je posredno diskriminacijo mogoče dokazati s kakršnimi koli sredstvi, vključno na podlagi statističnih podatkov (sodba z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 51 Torej mora nacionalno sodišče presoditi, v kolikšnem obsegu so statistični podatki, ki so mu bili predloženi, zanesljivi in ali jih je mogoče upoštevati, torej ali zlasti ne odražajo zgolj naključnih ali kratkoročnih pojavov ter ali so zadostno pomembni (glej v tem smislu sodbo z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 52 V zvezi s statističnimi podatki, Sodišče je tudi razsodilo, na eni strani, da mora predložitveno sodišče upoštevati vse delavce, na katere se nanaša nacionalna ureditev, iz katere izhaja različno obravnavanje, in na drugi strani, da najboljša metoda primerjave zajema primerjavo zadevnih deležev delavcev, ki spadajo na področje uporabe te ureditve, na katere vpliva domnevno različno obravnavanje, in tistih, na katere ne vpliva, z istimi deleži pri delavkah, ki spadajo na njeno področje uporabe (glej v tem smislu sodbi z dne 6. decembra 2007, Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, točki 40 in 41, in z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, točka 47).
- 53 V obravnavani zadevi je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da na področje uporabe zadevnih nacionalnih določb spadajo nekdanji delavci subjekta, nad katerim Rechnungshof (računsko sodišče) izvaja nadzor, in ki prejema pokojnino v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“.
- 54 Zato bi bilo treba, kot je generalna pravobranilka navedla v točkah od 65 do 67 sklepnih predlogov, če bi se z razpoložljivimi statističnimi podatki dejansko izkazalo, da je odstotek nekdanjih delavcev, na višino take poklicne pokojnine katerih so vplivale zadevne nacionalne določbe, znatno višji med nekdanjimi delavci, ki spadajo na področje uporabe teh določb, kot med nekdanjimi delavkami, ki spadajo na njeno področje uporabe, šteti, da tak položaj izkazuje posredno diskriminacijo na podlagi spola, ki je v nasprotju s členom 5(c) Direktive 2006/54, razen če so te določbe utemeljene z objektivnimi dejavniki, ki niso povezani z nobeno diskriminacijo na podlagi spola (glej po analogiji sodbo z dne 6. decembra 2007, Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, točka 42).

- 55 Na tretjem mestu, tudi če predložitveno sodišče ob upoštevanju preudarkov iz točk 53 in 54 te sodbe meni, da zadevne nacionalne določbe povzročajo različno obravnavanje, ki lahko pomeni posredno diskriminacijo na podlagi spola, bi moralo to sodišče namreč preučiti, kako je tako različno obravnavanje vseeno mogoče utemeljiti z objektivnimi dejavniki, ki niso povezani z nobeno diskriminacijo na podlagi spola, kot izhaja iz člena 2(1)(b) Direktive 2006/54.
- 56 V skladu s sodno prakso Sodišča je tako zlasti, če izbrana sredstva ustrezajo legitimnemu cilju socialne politike, je z njimi mogoče doseči cilj, ki ga uresničuje zadevna ureditev, in so ta za to nujna, pri čemer je taka sredstva mogoče šteti za primerna za uresničevanje navedenega cilja le, če dejansko izražajo namen uresničitve tega cilja ter se izvajajo dosledno in sistematično (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, točki 53 in 54 in navedena sodna praksa).
- 57 Poleg tega je Sodišče razsodilo, da imajo države članice pri izbiri ukrepov, s katerimi je mogoče uresničiti cilje njihove socialne politike in politike zaposlovanja, široko polje proste presoje (sodbi z dne 6. aprila 2000, Jørgensen, C-226/98, EU:C:2000:191, točka 41, in z dne 20. oktobra 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, točka 73 in navedena sodna praksa).
- 58 Iz sodne prakse Sodišča tudi izhaja, da čeprav mora to, ali in koliko je zadevna zakonska določba utemeljena s takim objektivnim dejavnikom, nazadnje ugotoviti nacionalno sodišče, ki je edino pristojno za presojo dejstev in razlago nacionalnega prava, je Sodišče, ki je pozvano, naj nacionalnemu sodišču v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe da koristen odgovor, pristojno, da na podlagi spisa v postopku v glavni stvari ter pisnih in ustnih stališč, ki so mu predložena, navede napotke, da lahko nacionalno sodišče o zadevi odloči (sodba z dne 7. julija 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 59 V obravnavani zadevi je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da SpBegrG, s katerim so zadevne nacionalne določbe tesno povezane, uresničuje dva cilja, in sicer, prvič, zmanjšanje ustvarjenih neravnotežij v zvezi s tako imenovanimi „posebnimi“ pokojninami, ki so, kot navaja avstrijska vlada v pisnem stališču, „dodatne pokojnine zunaj običajnih pokojninskih shem“, in drugič, zagotavljanje trajnostnega financiranja pokojninskih prejemkov. Avstrijska vlada je v pisnem stališču ta cilja potrdila in pojasnila, da je namen zadevnih nacionalnih določb predvsem izravnati neravnotežja pri dodeljevanju pokojninskih prejemkov, ki jih na koncu financira država. Ta vlada je poleg tega navedla, da take pokojnine pomenijo veliko finančno breme za zadevna podjetja, ki bi lahko posredno vplivalo na državni proračun, med drugim zaradi zmanjšane izplačila dividend.
- 60 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da proračunski razlogi ne morejo utemeljiti diskriminacije v škodo enega od spolov (sodba z dne 23. oktobra 2003, Schönheit in Becker, C-4/02 in C-5/02, EU:C:2003:583, točka 85 in navedena sodna praksa).
- 61 Cilja zagotavljanja trajnostnega financiranja pokojninskih prejemkov in zmanjšanja razlik med višinami pokojnin, ki jih financira država, pa je ob upoštevanju širokega polja proste presoje držav članic mogoče šteti za legitimna cilja socialne politike, ki nista povezana z nobeno diskriminacijo na podlagi spola.
- 62 V obravnavani zadevi in s pridržkom preverjanj, ki jih mora v zvezi s tem opraviti predložitveno sodišče, je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da nacionalne določbe uresničujejo taka cilja. Po eni strani lahko odtegnitev dela prejemka, ki ga je treba izplačati, in neobstoje povečanja njegove višine omogočata oblikovanje rezerv za prihodnje obveznosti plačila. V zvezi s tem, čeprav je res, kot sta na obravnavi pred Sodiščem poudarili tožeča stranka v postopku v glavni stvari in družba NK, da lahko tako zadevna podjetja prihranjene zneske načeloma uporabijo za katere koli namen, pa ima država – s pridržkom istih preverjanj – v primeru večinskega deleža zadosten vpliv na navedeno podjetje, da zagotovi, da to podjetje ustrezno financira zadevne pokojninske prejemke.

- 63 Po drugi strani, ker se te določbe nanašajo samo na prejemke, katerih višina presega določen prag, je njihov učinek te prejemke približati ravni nižjih pokojnin.
- 64 Poleg tega se, s pridržkom preverjanja predložitvenega sodišča, navedene določbe izvajajo dosledno in sistematično, ker se uporabljajo za vse pokojnine, ki jih institucije in podjetja pod neposrednim ali posrednim nadzorom države dodelijo v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, za katere so za financiranje prihodnjih pokojninskih obveznosti tako na voljo rezerve, ki se oblikujejo na podlagi odtegnjenih ali neodobrenih zneskov.
- 65 Zdi se, da zadevne nacionalne določbe ne pomenijo ukrepov, ki bi presegali to, kar je nujno za doseg zastavljenih ciljev, med drugim ker upoštevajo zmožnosti plačevanja zadevnih oseb, saj so zneski, odtegnjeni na podlagi člena 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG, in omejitve zvišanja pokojnin iz člena 711 ASVG razporejeni glede na višino dodeljenih prejemkov.
- 66 Poleg tega, natančneje v zvezi s ciljem zagotavljanja trajnostnega financiranja pokojninskih prejemkov, dejstvo, da je neko podjetje, kot je družba NK, za to lahko oblikovalo zadostne rezerve, samo po sebi ne more ovreči nujnosti zadevnih nacionalnih določb, ker se te, kot navaja Evropska komisija v pisnem stališču, nanašajo na vsa podjetja, v katerih imata zvezna država in dežela Spodnja Avstrija večinski delež.
- 67 Ob upoštevanju zgoraj navedenih preudarkov je treba na drugi del prvega vprašanja odgovoriti, da je treba člen 5(c) in člen 7(a)(iii) Direktive 2006/54 razlagati tako, da ne nasprotujeta ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine, tudi če je odstotek nekdanjih delavcev, na višino poklicne pokojnine katerih je vplivala navedena ureditev, znatno višji med nekdanjimi delavci, ki spadajo na področje uporabe te ureditve, kot med nekdanjimi delavkami, ki spadajo na njeno področje uporabe, pod pogojem, da so te posledice utemeljene z objektivnimi dejavniki, ki niso povezani z nobeno diskriminacijo na podlagi spola, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Drugi del drugega vprašanja

- 68 Predložitveno sodišče z drugim delom drugega vprašanja v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2000/78 razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine, kadar navedena ureditev vpliva le na prejemnike, starejše od določene starosti.
- 69 Na podlagi člena 1 ter člena 2(1) in (2)(b) Direktive 2000/78 je prepovedana vsakršna posredna diskriminacija, med drugim zaradi starosti. Za posredno diskriminacijo gre, kadar se z na videz nevtralno določbo, merilom ali prakso lahko postavi osebe neke starosti v posebno neugoden položaj v primerjavi z drugimi osebami, razen če je ta določba, merilo ali praksa objektivno upravičena z legitimnim ciljem ter če so sredstva za doseganje tega cilja primerna in nujna (sodba z dne 7. februarja 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, točki 41 in 42).

- 70 Po mnenju predložitvenega sodišča morebitni obstoj posredne diskriminacije na podlagi starosti temelji na dejstvu, da od leta 2000 v Avstriji ni bila sklenjena nobena pogodba o pokojnini v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, tako da zadevne nacionalne določbe vplivajo le na osebe, ki so dopolnile določeno starost, saj so bile pogodbe o poklicni pokojnini za druge osebe sklenjene po modelu pokojninskega ali zavarovalniškega sklada.
- 71 Kot je razvidno iz točk 45, 49 in 52 te sodbe, pa je – tako kot pri posredni diskriminaciji na podlagi spola – mogoče ugotoviti posredno diskriminacijo na podlagi starosti le, če se dokaže, da nacionalna ureditev negativno in neutemeljeno vpliva na bistveno večji delež oseb določene starosti v primerjavi z drugimi osebami. Za to je treba upoštevati vse delavce, za katere velja nacionalna ureditev, iz katere izhaja različno obravnavanje.
- 72 Iz tega sledi, da oseb, ki so zaradi zadevnih nacionalnih določb v neugodnem položaju, da bi se dokazal obstoj posredne diskriminacije na podlagi starosti, ni mogoče primerjati z osebami, ki ne spadajo na področje uporabe teh določb, kot so osebe, ki so sklenile pogodbo o pokojnini na podlagi modela pokojninskega ali zavarovalniškega sklada.
- 73 Poleg tega, kot je generalna pravobranilka opozorila v točki 89 sklepnih predlogov, zgolj dejstvo, da za osebe, ki niso dopolnile določene starosti, velja novi pravni okvir, ne more povzročiti posredne diskriminacije na podlagi starosti v škodo drugih oseb, za katere se uporablja prejšnji pravni okvir (glej v tem smislu sodbo z dne 14. februarja 2019, Horgan in Keegan, C-154/18, EU:C:2019:113, točka 28).
- 74 Poleg tega je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče ni navedlo navedb, v skladu s katerimi bi bil med osebami, ki spadajo na področje uporabe zadevnih nacionalnih določb, in sicer prejemniki pokojnine, ki jo izplačuje podjetje, ki ga nadzira država, v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, zaradi teh določb v neugodnem položaju bistveno večji delež oseb, ki so dopolnile določeno starost.
- 75 Zato je treba na drugi del drugega vprašanja odgovoriti, da je treba člen 2(1) in (2)(b) Direktive 2000/78 razlagati tako, da ne nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine, zgolj iz razloga, da ta ureditev vpliva samo na prejemnike, starejše od določene starosti.

Tretje, četrto, peto, šesto in sedmo vprašanje

- 76 Predložitveno sodišče s tretjim, četrtem, petim, šestim in sedmim vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člene 16, 17, 20 in 21 Listine razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine.
- 77 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je področje uporabe Listine opredeljeno v njenem členu 51(1), v skladu s katerim se določbe Listine glede ravnanja držav članic uporabljajo za države članice samo takrat, ko izvajajo pravo Unije.
- 78 Prav tako je treba opozoriti, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, in jih je treba torej med drugim spoštovati, kadar nacionalna ureditev spada na področje uporabe tega prava (sodba z dne 21. maja 2019, Komisija/Madžarska (Užitek na kmetijskih zemljiščih), C-235/17, EU:C:2019:432, točka 63 in navedena sodna praksa).

- 79 Vendar je pomembno, da pravo Unije na zadevnem področju državam članicam nalaga posebne obveznosti v zvezi s položajem iz postopka v glavni stvari (glej v tem smislu sodbo z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 35).
- 80 V obravnavani zadevi pa se lahko, kot izhaja iz točk od 40 do 67 te sodbe, z zadevnimi nacionalnimi določbami povzroči različno obravnavanje na podlagi spola, ki bi brez utemeljitve pomenilo posredno diskriminacijo, ki je z Direktivo 2006/54 prepovedana. Kot je generalna pravobranilka navedla v točki 98 sklepnih predlogov, za zadevne nacionalne določbe torej velja posebna ureditev prava Unije, ker je treba prejeme v poklicnih sistemih socialne varnosti določiti in izračunati brez diskriminacije, ki bi bila v nasprotju s to direktivo in Direktivo 2000/78.
- 81 Iz tega izhaja, da zadevne nacionalne določbe pomenijo izvajanje prava Unije v smislu člena 51(1) Listine, tako da morajo spoštovati temeljne pravice, zagotovljene z Listino.
- 82 V zvezi s tem, na prvem mestu, člen 20 Listine določa načelo enakosti vsakogar pred zakonom. V skladu s členom 21(1) Listine je prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi, med drugim, spola, starosti ali premoženja.
- 83 Natančneje, glede diskriminacije na podlagi starosti iz sodne prakse Sodišča izhaja, da morajo države članice pri sprejemanju ukrepov, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2000/78, ki glede zaposlovanja in dela konkretizira načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, to direktivo spoštovati (sodba z dne 21. januarja 2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, točka 16 in navedena sodna praksa). Prav tako morajo države članice pri sprejemanju ukrepov, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2006/54, ki na navedenem področju konkretizira načelo prepovedi diskriminacije na podlagi spola, spoštovati zadnjenavedeno direktivo.
- 84 V teh okoliščinah je treba vprašanja predložitvenega sodišča, ki se nanašajo na obstoj diskriminacije na podlagi starosti in spola, preučiti, kot so bila preučena v okviru odgovorov na prvo in drugo vprašanje, le glede na Direktivo 2000/78 oziroma Direktivo 2006/54 (glej v tem smislu sodbo z dne 13. novembra 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, točka 25).
- 85 V zvezi z diskriminacijo na podlagi premoženja je treba navesti, da je ob predpostavki, da bi bilo mogoče dokazati, da različno obravnavanje, ugotovljeno v točki 46 te sodbe, in sicer da zadevne nacionalne določbe vplivajo le na pokojnine, katerih višina presega določen prag, postavlja v posebej neugoden položaj zlasti osebe z določenim premoženjem, to okoliščino v obravnavani zadevi mogoče utemeljiti iz razlogov, ki so bili navedeni v točkah od 61 do 66 te sodbe, s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče. V tem smislu takšne določbe ne pomenijo kršitve člena 20 in člena 21(1) Listine v zvezi s tem.
- 86 Na drugem mestu, glede člena 16 Listine je treba opozoriti, da pogodbeno svoboda, na katero se nanaša sedmo vprašanje za predhodno odločanje, spada na področje svobode gospodarske pobude, ki jo zagotavlja ta člen (glej v tem smislu sodbo z dne 22. januarja 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, točka 42). Kot je generalna pravobranilka navedla v točki 110 sklepnih predlogov, ta svoboda vključuje svobodo določiti oziroma dogovoriti se za ceno storitve.
- 87 Iz tega izhaja, da določbe, kot so zadevne nacionalne določbe, pomenijo omejitev pogodbene svobode, ker zadevna podjetja zavezujejo, da svojim nekdanjim zaposlenim izplačujejo pokojnino v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, katerih višina je nižja od pogodbeno dogovorjene višine.
- 88 Vendar, svoboda gospodarske pobude ni absolutna pravica, ampak jo je treba preučiti glede na njeno vlogo v družbi in je zato lahko predmet posegov javne oblasti, s katerimi je mogoče v splošnem interesu omejiti izvajanje gospodarske dejavnosti. Poleg tega mora biti v skladu s členom 52(1) Listine kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, določeno z zakonom in spoštovati bistveno vsebino navedenih pravic in svoboščin ter mora biti ob upoštevanju

načela sorazmernosti nujno in dejansko ustrezati ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Evropska unija, ali potrebno zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih (glej v tem smislu sodbo z dne 4. maja 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, točke od 157 do 160).

- 89 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je bila omejitev pogodbene svobode, navedena v točki 87 te sodbe, določena z zakonom in da spoštuje bistveno vsebino te svoboščine, saj povzroči, da se odvzame le majhen del izplačila poklicnih pokojnin, o katerih so se pogajali in dogovorili zadevno podjetje in njegovi delavci. Poleg tega ta odvzem ustreza ciljema v splošnem interesu, to je trajnostno financiranje pokojnin, ki jih financira država, in zmanjšanje razlike med ravnmi navedenih pokojnin, kar mora preveriti predložitveno sodišče. Nazadnje, kot je razvidno iz točk od 61 do 66 te sodbe, je treba šteti, da navedena omejitev spoštuje načelo sorazmernosti, tako da ni v nasprotju s členom 16 Listine.
- 90 Na tretjem mestu, glede člena 17(1) Listine, ki določa lastninsko pravico, je treba opozoriti, da se varstvo, ki ga podeljuje ta določba, nanaša na pravice, ki imajo premoženjsko vrednost in iz katerih glede na pravni red izhaja pridobljen pravni položaj, ki imetniku teh pravic omogoča samostojno izvajanje teh pravic v njegovo korist (glej v tem smislu sodbo z dne 22. januarja 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, točka 34).
- 91 Ugotoviti je treba, da sklenitev pogodbe o poklicni pokojnini ustvarja premoženjski interes prejemnika te pokojnine. Poleg tega to, da je zadevno podjetje odtegnilo del pogodbeno dogovorjenega zneska in da se pogodbeno dogovorjena valorizacija ne uporablja, vpliva na navedeni premoženjski interes. Vendar pravica, zagotovljena s členom 17(1) Listine, ni absolutna, tako da je ni mogoče razlagati tako, da daje pravico do pokojnine v določenem znesku (glej v tem smislu sodbo z dne 13. junija 2017, Florescu in drugi, C-258/14, EU:C:2017:448, točki 50 in 51).
- 92 Kot je razvidno iz točke 88 te sodbe, mora biti vsaka omejitev navedene lastninske pravice določena z zakonom, spoštovati bistveno vsebino te lastninske pravice ter biti ob upoštevanju načela sorazmernosti nujna in dejansko ustrezati ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija. Zadevne omejitve pokojninskih prejemkov iz postopka v glavni stvari pa so določene z zakonom. Poleg tega omejujejo le del skupnega pokojninskega dohodka v obliki „neposrednih vnaprej določenih prejemkov“, tako da ni mogoče šteti, da vplivajo na bistveno vsebino teh pravic. Ravno tako se zdi, da so te omejitve nujne in dejansko ustrezajo ciljema v splošnem interesu, ki sta trajnostno financiranje pokojnin, ki jih financira država, in zmanjšanje razlike med ravnmi navedenih pokojnin, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
- 93 Glede na navedeno je treba na tretje, četrto, peto, šesto in sedmo vprašanje odgovoriti, da je treba člene 16, 17, 20 in 21 Listine razlagati tako, da ne nasprotujejo ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine.

Osmo vprašanje

- 94 Predložitveno sodišče z osmim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 47 Listine razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica v svojem pravnem redu ne določi samostojnega pravnega sredstva, namenjenega primarno preizkusu skladnosti nacionalnih določb za izvajanje prava Unije s pravom Unije.
- 95 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so zadevne nacionalne določbe tesno povezane s členom 1 SpBegrG ali da so bile sprejete kot neposredno podaljšanje tega zakona. Ker SpBegrG vsebuje ustavne določbe, naj bi bile možnosti sodnega izpodbijanja zadevnih nacionalnih določb pred

Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče) omejene, tako da je te nacionalne določbe mogoče izpodbijati le posredno z vložitvijo tožbe na podlagi zasebnega prava zoper pogodbenega partnerja poklicne pokojnine.

- 96 Vendar je Sodišče razsodilo, da se z načelom učinkovitega sodnega varstva, ki ga zagotavlja člen 47 Listine, kot takim ne zahteva, da mora obstajati samostojna tožba, namenjena primarno izpodbijanju skladnosti nacionalnih določb z določbami prava Unije, če obstaja eno ali več pravnih sredstev, ki posredno omogočajo zagotavljanje spoštovanja pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije (sodba z dne 21. novembra 2019, Deutsche Lufthansa, C-379/18, EU:C:2019:1000, točka 61 in navedena sodna praksa).
- 97 Ker predložitveno sodišče navaja, da je zadevne nacionalne določbe mogoče izpodbijati posredno, kršitve načela učinkovitega sodnega varstva ni mogoče ugotoviti zaradi neobstoja samostojnega pravnega sredstva.
- 98 Zato je treba na osmo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 47 Listine razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da država članica v svojem pravnem redu ne določi samostojnega pravnega sredstva, namenjenega primarno preizkusu skladnosti nacionalnih določb za izvajanje prava Unije s pravom Unije, pod pogojem, da je mogoče tak preizkus opraviti posredno.

Stroški

- 99 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Direktivo Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu in Direktivo 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu je treba razlagati tako, da določbe prava države članice, na podlagi katerih, prvič, mora delodajalec del zneska poklicne pokojnine, za katerega se je navedeni delodajalec s pogodbo zavezal, da ga bo izplačeval neposredno svojemu nekdanjemu delavcu, odtegniti pri viru ter drugič, na podlagi katerih pogodbeno dogovorjena valorizacija zneska tega prejemka ni veljavna, spadajo na njuno področje uporabe.**
2. **Člen 5(c) in člen 7(a)(iii) Direktive 2006/54 je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine, tudi če je odstotek nekdanjih delavcev, na višino poklicne pokojnine katerih je vplivala navedena ureditev, znatno višji med nekdanjimi delavci, ki spadajo na področje uporabe te ureditve, kot med nekdanjimi delavkami, ki spadajo na njeno področje uporabe, pod pogojem, da so te posledice utemeljene z objektivnimi dejavniki, ki niso povezani z nobeno diskriminacijo na podlagi spola, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.**
3. **Člen 2(1) in (2)(b) Direktive 2000/78 je treba razlagati tako, da ne nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere**

pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine, zgolj iz razloga, da ta ureditev vpliva samo na prejemnike, starejše od določene starosti.

4. Člene 16, 17, 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo ureditvi države članice, v skladu s katero so prejemniki pokojnine, za katero se je podjetje, ki ga nadzira država, s pogodbo zavezalo, da jim jo bo izplačevalo neposredno, in ki presega nekatere pragove, določene v tej ureditvi, prikrajšani, prvič, za znesek, odtegnjen od dela te pokojnine, ki presega enega od teh pragov, in drugič, za pogodbeno dogovorjeno valorizacijo navedene pokojnine.
5. Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da država članica v svojem pravnem redu ne določi samostojnega pravnega sredstva, namenjenega primarno preizkusu skladnosti nacionalnih določb za izvajanje prava Unije s pravom Unije, pod pogojem, da je mogoče tak preizkus opraviti posredno.

Podpisi